

Таким чином, організація дистанційного навчання учнями 5–11 класів включає в себе:

- оглядове або самостійне вивчення окремих тем;
- організація самоосвітньої діяльності школярів;
- щоденне онлайн-консультування учнів;
- впровадження елементів дистанційного навчання на період обмеження освітнього процесу.

Олександр Рудик,
доцент кафедри природничо-математичної освіти і технологій
ІПО Київського університету
імені Бориса Грінченка
Наталія Речич,
методист НМЦ координації
методичної роботи та освітніх
вимірювань ІПО Київського
університету імені Бориса Грінченка

Методичні рекомендації організації та проведення дистанційного навчання. Загальні міркування

У зв'язку з переведенням освітнього процесу на дистанційну форму, з метою виконання навчальної програми і створення умов для побудови індивідуальних освітніх траєкторій пропонуємо надавати освітні послуги шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій:

- використовувати вебресурси — власні або закладу освіти;
- організувати індивідуальні консультації за допомогою відеозв'язку, чату;
- обрати можливості сучасних електронних ресурсів:

- платформи Kahoot!, Quizizz, IDroo, Miro;
- віртуальні класні кімнати;
- мультимедійні матеріали;
- навчальні відеофільми;
- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів з використанням YouTube, webinar.ua;
- інтерактивні вправи;
- віртуальні дошки;
- онлайн-спілкування через Skype, Viber, WhatsApp, Google Hangouts тощо.

- продумати формат зворотного зв'язку — перевірки рівня набутих компетенцій (із зазначенням завдання та термінів їх виконання);

І лише після здійснення кроків, перелічених вище, спланувати роботу відповідно до календарно-тематичного планування предмета з урахуванням змін у технології навчання.

Інтернет-інструменти для взаємодії з учнями

ClassDojo

Це закрита освітня соціальна мережа, розроблена британськими вчителями та ІТ-технологами, що має високий ступінь захисту особистих даних. Вона пристосована для стаціонарних ПК, ноутбуків, планшетів і мобільних телефонів (для останніх треба буде завантажити застосунок).

- *Принцип роботи* простий і зручний: учитель реєструється на платформі, створює свій «Клас», додає учнів та розсилає їм посилання на «Клас». Для зручності вчителя-предметника це посилання можна скинути у вайбер-групу, де зі всіма учнями класу спілкується класний керівник.
- *Комунікація* вчителів і учнів відбуватиметься таким чином: учасники «Класу» будуть бачити публікації від вчителя в хронологічному порядку. Це дещо схоже на звичну

всім нам стрічку новин в соцмережах. Вчитель зможе прикріпити до матеріалів та завдань PDF-файли, посилання на вебресурси.

- *Створення завдань чотирьох типів* — окрема опція платформи. Учень може написати роботу й прикріпити файл або намалювати роботу, сфотографувати чи зняти коротке відео. Вчитель одразу може побачити, яке саме завдання виконав учень.
- *Є можливість спілкування учнів* на сторінці «Класу»: після того, як учитель створив пост, школярі можуть його коментувати, а педагог — давати відповідь на запитання.
- *Гейміфікація навчання*. Кожен учень отримує аватарку у вигляді монстрика. Завдання монстрика — збирати бали, які вчитель надає школяреві за виконане завдання. На час дистанційної роботи можна розробити економічний марафон, у рамках якого оголосити, що за місяць кожен монстрик має зібрати 300 «креативчиків» (валюту в балах називайте як завгодно). Як тільки вчитель присвоїв бали, учень отримує на аватарку зелене коло та «+10», «+5». За невиконання дедлайнів і завдань вчитель навпаки може знімати з учня «креативчики» — тоді навколо його аватарки засвітиться червоне коло з написами «-10», «-15». Отож, монстрику доведеться виконати ще якісь завдання, аби переkritи від'ємний баланс.
- *Можливість приєднання батьків*, які повинні завантажити застосунок на телефон і ввести код, наданий учителем. Класний керівник пересилає посилання для батьків, щоб ті бачили у «Класі» лише результати своєї дитини та стрічку з завданнями й коментарями від усіх. Саме так батьки зможуть відстежити успішність дитини під час дистанційного навчання в динаміці.

Google Classroom — безкоштовний сервіс для усіх, хто має обліковий запис у Google. Нагадаємо: для керування обліковим записом Google потрібно досягти віку 13 років. Батьки

можуть допомогти дітям молодшого віку створити обліковий запис Google і керувати ним у Family Link (<https://qr.go.page.link/3iHwy>). Вчитель входить у систему та створює стільки «Класів», скільки в нього є за розкладом. Посилання на створені «Класи» він розсилає всім учням відповідних класів. У цих «Класах» він публікує навчальні матеріали, дає завдання учням та спілкується з ними. Існує достатньо гнучкий та розвинений механізм роботи викладача із завданнями.

Вчитель може створити їх заздалегідь, а потім лише активувати запис, призначити термін подання робіт. При перевірці виконання робіт вчитель може у приватних дописах коментувати конкретному учню виконання ним конкретного завдання. Для користування платформою з телефону потрібно завантажити однойменний застосунок. Отож, вчитель буде розташовувати уроки в «Класі» у чіткій послідовності, а учні зможуть і коментувати ці уроки, і бачити всі потрібні посилання та свої оцінки. Кожен учень має власну сторінку, на якій бачить, з яких предметів він має працювати, які роботи він вже здав та отримав оцінки, які роботи ще не виконав, та вказано термін їхнього виконання. Сертифікований тренер Антоніна Букач дає дуже докладні поради від «а» до «я» про використання Google Classroom і розглядає всі його вельми потужні можливості (<https://qr.go.page.link/f9MRg>). Так само, як і у ClassDojo, існує можливість приєднати до сервісу батьків. Батьки можуть відстежити успішність дитини під час дистанційного навчання в динаміці. Крім того, викладачі можуть пропонувати батькам і опікунам підписатися на розсилку з інформацією, наприклад, про роботи, які скоро повинні бути здані, або невиконані завдання.

Viber, WhatsApp, Telegram, Facebook

Колеги свідчать: з учнями вони спілкуються найчастіше у групах, створених будь-яким з перелічених вище засобів. Тому кожен вчитель-предметник повинен взяти у класно-

го керівника контакти дітей (у батьківській групі буде доречно дописати, що викладачі просять надати ці контакти) і створити групу. *Кожному вчителю-предметнику доведеться створити окрему групу.* Інакше, якщо створити одну загальну групу, почнеться надзвичайний хаос. У Viber немає можливості хронологічно відстежувати повідомлення, якщо до якогось із меседжів з'являтимуться коментарі. Якщо більшість дітей є у Facebook, можна створити закриту групу саме в цій соцмережі, вона дає більше можливостей — наприклад, проведення онлайн-трансляцій, а от у Viber доведеться записувати короткі відео, це не так зручно.

Вибір інструменту для перевірки

Мабуть, найзручнішою для контролю й перевірки знань онлайн є багатофункціональна платформа Classtime. Цей безкоштовний сервіс передбачає 9 різних типів запитань. Є відкриті запитання, запитання на встановлення відповідності, можливість дати розлогу відповідь на запитання.

Додатковими ресурсами в онлайн-навчанні стануть TEDEd та eduzzle. У цих застосунках вчитель може брати готові відео та накладати на них запитання, відео- чи аудіокоментарі. Учні встановлюють застосунок на телефоні та вводять код класу, який надає вчитель. У цьому класі будуть з'являтися завдання від педагога. Під час перегляду відео робиться зупинка на певній секунді, спливає завдання від вчителя. Його треба виконати одразу. І лише потім можна буде рухатись далі.

Організаційні заходи

За тиждень до початку навчання потрібно повідомити учням таке:

- за якою адресою буде опубліковано усі завдання;
- у які робочі дні тижня і о котрій годині буде відкрито завдання; оголошення домашнього завдання (завдання

для самостійної роботи) — не пізніше 15-ої години у день проведення заняття;

- який остаточний термін подання кожного завдання, де його буде вказано;
- як буде забезпечено зворотний зв'язок при опануванні нового навчального матеріалу;
- як і які оцінки буде враховано при підведенні підсумків навчання за теми й за семестр.

Найкраще ці дані подати електронною таблицею — розкладом кожного класу окремо, доповненим посиланнями на ресурси мережі і коментарем щодо врахування оцінок.

Після оголошення розкладу роботи потрібно дотримуватися його і не змінювати щонайменше протягом чверті. Про можливі зміни потрібно сповіщати щонайменше за тиждень до запровадження цих змін.

Після виконання кожного завдання учень обов'язково має отримати зворотний зв'язок — щонайменше оцінку з мотивацією. Складне і тривале для виконання завдання потрібно структурувати — розбити на окремі етапи. Після кожного такого етапу передбачити надсилання проміжних результатів роботи з обов'язковим і швидким відгуком учителя без оцінювання.

Відеотрансляція. Учні повинні мати змогу спілкуватись із вчителем наживо або близько до цього хоча б раз на тиждень. Найкраще це робити за два дні до кінцевого терміну подання завдання. Тоді учні мають час для перевірки чернеток і доопрацювання. Це зручно робити у вигляді прямого ефіру в закритій групі у Facebook. В Google Classroom теж є інструмент для трансляцій — Hangout. Таку трансляцію буде автоматично опубліковано на каналі YouTube, а учні в реальному часі зможуть коментувати трансляцію.

Прошайте дітей ставити запитання і вказувати, що їм було незрозуміло під час перегляду відеолекції чи виконання завдань. Мотивуйте: ставте оцінку за вдале запитання, що свід-

чить про уважне ставлення до навчального матеріалу і спроможність виявити суперечності у формі його подання, спроби подолати ці перепони.

Трансляція — гарний інструмент для моніторингу: педагог бачить, хто приєднався до трансляції, хто активний. Живе спілкування мотивує! Тим паче, онлайн-спілкування діти просто обожують.

Не проводьте відеолекції, якщо не упевнені у перевагах саме такого подання матеріалу або не маєте обладнання, що гарантує високу якість. У цьому випадку краще надіслати учням матеріали або посилання на їхні публікації у мережі.

Форма подання виконаної роботи — це те, про що потрібно завчасно сповістити учнів. З метою уникнення переповнення хмарних носіїв інформації учителів-предметників можна використовувати посилання на хмарні носії учнів (наприклад, Google Docs, Google Slides, Google Sheets чи файли інших форматів на Google Диску з наданням обліковому запису учителя права перегляду)

Спільний формат подання робіт буде цікавим і для дітей, і для вчителів. Для цього можна використати у спільному доступі дошку Padlet (це безкоштовна платформа). Вчитель, створивши спільну дошку, розсилає посилання учням. Потім педагог створює завдання та «прикріплює» його на спільній дошці у вигляді наклейки (стікера). В цьому стікері учні можуть друкувати, прикріплювати файли та відеоролики. Після виконання певної вправи вони повинні прокоментувати одну чи дві роботи однокласників. За це вони отримають ще одну оцінку. А якщо це творче завдання, є можливість ранжування роботи за допомогою смайликів чи зірочок. Наприклад, одній роботі можна надати 4 зірки, іншій — 2. Взаємне оцінювання — чудовий інструмент мотивації для дітей.

Подання матеріалу при дистанційному навчанні

Теоретичний блок теми можна подати готовим відеоконтентом, який можна знайти, наприклад, на YouTube. Учням потрібно давати конкретне завдання: з якої і по яку хвилину потрібно переглянути кожний відеоролик, щоб підвищити ефективність навчання. Не потрібно забувати про традиційні підручники й посібники (навіть в електронній формі) з прийнятним викладом матеріалу. І в цьому випадку учням потрібно давати конкретне завдання: з якого по який абзац читати й запам'ятовувати.

Практичний блок має йти одразу після відповідної частини теоретичного матеріалу — одразу, як можна сформулювати нове за змістом завдання. Зараз у відкритому безкоштовному доступі чимало онлайн-тренажерів, які допоможуть учневі перевірити завдання та себе. Наприклад, disted.edu.vn.ua — розробка вчителів міста Вінниці, яка містить зручну дистанційну систему навчання для всіх предметів з 5 по 11 клас. Якщо вчитель напише координатору (контакти є на сайті), спеціально під вас створять окремий клас і нададуть доступ на його адміністрування, а педагог зможе побачити, як школярі виконують ті чи інші завдання.

Зверніть увагу на ресурс learningapps.org — систему готових вправ із різних предметів з можливістю автоматичної перевірки. Вчитель може створити свої вправи за допомогою цієї платформи, якщо наявних йому не вистачило. Працювати з платформою потрібно, надіславши посилання дітям. Вчитель створює теку класу, заливає туди вправи — вже наявні там чи створені ним. І може відстежувати виконання цих вправ.

Контрольні вправи — обов'язковий третій етап після вивчення теоретичного матеріалу та перевірки знань з вироблених умінь і навичок. Вчитель повинен ефективно відстежити і зрозуміти, наскільки добре учень опанував тему.